

redan 11. Rubel på leverens.

Det är att frukta att kornet dagligen stiger i pris.

Kan all i Petersburg uppköpt säd destineras till Uleåborgs Län? – c:a 7 500 tunnor – eller skall någon del till Kuopio? dit det ej blir alltför svårt att få säden transporterad i winter.

Ödmjukast

A. F. Wasenius

8 Okt. 1867.

10

779 A. W. WAHREN – J. V. SNELLMAN 8.X 1867
RA, JVS samling

Wälborne Herr Senator!

Ärade brefvet af den 6:te emottog jag i går afton genom H:r Quist och tackar ödmjukast för att han fick komma denna väg, jag hade stor nytta af att få samspråka med honom om ämnet för hans resa och möjligen kunde han äfven draga någon fördel deraf.

20

Den 1:sta Septembris lämnade jag England, mina bemödanden der hade hufvudsakligen varit rigtade på föremål passande för sådana hemslöjder som skulle införas och småningom ordnas, men då jag sedan erhöll underrättelse om frostens ansåg jag mig äfven böra efterhöra sådana saker som, om de också lämna en under vanliga förhållanden altför klen vinst, deremot vore sådane att de kunna tillgripas genast och i större scala – detta till ursäkt att ännu icke alt är i ordning – dock hoppas jag att snart hafva den första samlingen fullständig.

Med ledsnad hörde jag af H:r Quist att den kåda som kan insamlas i våra skogar utan föregående bleckning, icke kan användas till Terpentint och hartz och att således af dessa artiklar endast så mycket kan åstadkommas i vinter, som man kan erhålla af det råämne som man härförinnan för detta ändamål förberedt. Men jag hade hoppats att nästan hvarje socken skulle kunna låta samla kåda i höst och att häraf en storartad export skulle kunna uppstå i vår, ty af erfarenhet vet jag att arbetet är lätt, emedan jag i flere år lät samla deraf för gasberedningen här och altid erhöll vårt behof af 2 å 3 000 Ls innom en kort tid på hösten och alt från egen socken. Quinner och barn vore de som samlade den. Jag meddelade H:r Quist detta samt mitt förfarande för att rena kådan och erfor att de 5 å 6 % watten som sålunda renad kåda innehåller anses göra den osäljbar. Detta betwiflar jag, ehuru det wäl må vara, att wattenhalten som visserligen gör detta hartz oanvändbart för somliga ändamål, nedsätter varans värde, så tyckes det dock att det skulle kunna användas till andra. Med den kändedom man eger derom att en betydlig del af alt på Marknaden förekommande hartz begagnas till beredning af Twål ||Wid twålberedning kan wattenhalt hos hartz ej vara skadlig ty watten tillsättes i betydlig quantitet.|| och då sådan twål i stora partier användes i Yllefabriks districten i England beslöt jag att genast göra en förfrågan. I morgse lät jag insamla kåda, reningen pågår just nu, efter ett par timmar afgår prof till Åbo för att via Stockholm & Götheborg gå till Hull der den bör kunna vara hastigt nog och jag ber mina wänner der genast bjuda ut varan (utan förbindelse) i Leeds & Huddersfield samt telegrafera svar hvad derfor bjudes *leferans* i vår.

30

40

50

Som begge de resande H^{er}rarne lika som jag voro öfvertygade om att derest slikt Harts skulle kunna användas ganska stora partier deraf under denna vinter skulle kunna tillgodogöras så lofvade jag att så snart svar från England ingår, derom underrätta dem.

Emedan jag ej wille upptaga H:r Senators tid mer än nödigt bad jag Leon^{ar}d Borgström omnämna att blåret som Zuhr sände tyckes arta sig bra nog – jag kan efter några dagar lämna noggranna beräkningar deröfver. Men som jag af H:r Senators ärade bref finner så torde det ej vara tid att afvagta dem – till pris 90 kg i Petersburg tror jag derföre
10 mig på förhand kunna våga tillråda Herr Senatorn att beställa några tusen pud *lika med profvet* som, H:r Zuhr hade erhållit, när de under arbete varande profven blifva färdiga kan jag deremot först säga min åsigt angående det fördelaktigaste användandet. Härjemte afgår profver på de 5 sorter som blåret vid häcklingen lämnade, då de andra blifva färdiga blir samlingen fullständig.

Ödmj^ukast^e anhåller jag att H:r Senatorn will tro att jag ej försummar något, men det vill ej gå så som man skulle önska.

Under min bortowaro blefvo 3 kg Omslagswäf ett af hvarje N:o afsända, dessa torde ej heller räckt till jag sänder derföre nu 2 kg 1 N:o
20 II och 1 N:o III men af N:o I måste jag först låta wäfva ett till ty vi begagna ej deraf här.

Ehuru jag redan länge nog upptagit H:r Senators tid måste jag nedskrifva min åsigt i ett annat ämne af vigt.

Att islands mossa insamlas och användes är ganska nyttigt och wi hafva har gjort wårt bästa att uppmuntra dess användande – men mig synes som det ej vore rätt att beräkna denna tillgång högt ty det blir bra lite som i verkligheten erhålles och några små tillskott kännas så lite ehuru de nog äro goda att hafva äfven de.

En helt annan tillgång är deremot hafreskörden som i en del af landet
30 är ganska behjelpig. Bröd bakadt af 1 vigtdel råg och 3 vigtdelar med skal finmalet hafremjöl är utmärkt smakligt och mycket billigare än rågbröd ty vetenskaplⁱga analyser gifva vid handen att 13 L^ö råg och 18 L^ö hafra hafva samma närings värde och man kan köpa 18 L^ö hafra för 26 mk medan man måste betala 36 mk för 13 L^ö råg. Hafran har dessutom, i motsatts mot islands mossen som endast innehåller stärkelseämnen, stärkelse och proteinämnen i en ypperlig proportion – (De sednare till en stor i de i skalen)

Om nu mjölhandlarne kunde förmås att tillhandahålla hafra i
40 tillräcklig mängd samt folket får veta huru den skall behandlas för att få *godt* bröd deraf så skulle brödfödan ej bli dyrare i år än den ofta förut warit under sednaste 15 år, och nödhjelps Kommitteerna skulle kunna få arbetena gjorda för mindre pengar utan fara att arbetaren skulle svälta.

Slutligen torde H:r Senatorn godhetsfullt öfverse att jag sänder ett så slarfvigt bref som detta men fort och bra vill det aldrig lyckas mig att arbeta vid skrifbordet, dit jag ej hann komma i min ungdom.

Med största högaktning framhärdar
H:r Senators Ödmj^ukaste^e tjenare
50 A. W. Wahren

Forssa d. 8 Oct. 1867,

P<ro> M<emoria>

De uppgifter rörande marknaden för *Terpentin och Hartz* som jag erhöll i Hull der dessa varor i stora partier omsättes lydte derhän att begge dessa artiklar kunna med lätthet försäljas om ett pris antages som står i förhållande till kvaliteten. Den sista underrättelsen jag erhöll är daterad d<en> 11 Sept<ember> då partipriser voro:

<i>för Terpentin</i>	i L ~~g~~	i finska Mark	
<i>Amerikansk</i>	<i>fransk</i>	<i>Rysk</i>	
6 mk 30 p	6 mk 20 p	4 mk 40 p	10
<i>för Hartz</i>	d:o	d:o	
<i>Amerikansk</i>	<i>fransk</i>	<i>Rysk</i>	
1 mk 60 p	1 mk 55 p	1 mk 5 p	

Så snart de profver på alla dessa sorter, som jag dageligen inföväntar, ankommit, skall ett stop af hvarje slag Terpentin och 10 ~~g~~ d:o Hartz blifva H<errarne> tillsända & addr<esseradt> Herr Gouvernören öfver Wasa län.

Forssa d. 7 Octbr 1867

20

780 F. K. J. NYBOM – J. V. SNELLMAN 8.X 1867
RA, JVS samling

London 8. Oktober 1867.

Herr Senator Joh. Wilh. Snellman
Helsingfors

Den 1 d<enne>s hade jag äran tillskrifva Herr Senatorn.

30

Furu staf både för tunnor & lådor exporteras från Sverige till England. En engelsk firma på Gotland skall sista året ha aflastat 19 fartyg med staf. Det mesta af denna vara går till Newcastle, men något äfven till London & till Skotland. Hufvudafnämare äro Cementhandlande. Gotland stafven tillverkas på sågar med cirkelsåg efter ordres, som här blifvit upptagna af en agent.

Stafven för tunnor är af olika dimensioner varierande i tjocklek från 3/8 till 5/8 tum & i längd från 27 till 42 tum. Bredden är alltid i medeltal 4 tum. Priset beräknas per mille af 1 200 stycken & har varierat mellan 28 & 40 shillings per mille här, här i England.

40

Staf till lådor håller i bredd 6 a 7 tum & i tjocklek 5/16 à 7/16 tum. Längden är vanligen 7 fot eller deröfver. Priset för denna staf beräknas per tusen quadratfot (superficial foot) & har varierat mellan 30 & 50 shillings per tusen quadratfot här i England.

Befraktningen för båda göres per S:t P<eters>burger standard & har frakten från Gotland till Newcastle senast erlagts med circa 40 shillings per St<andar>d.

Min öfvertygelse om denna affär är att den icke kan vara mycket lönande ehuru en medlem af ofvannämnda firma opererar på denna sida.

50

I Malmö har man gjort försök att tillverka Tändsticksämnen för England & något af denna vara har äfven kommit öfver hit till London & funnit afsättning, men afskepparena af denna artikel ha numera råkat i obestånd. Tillverkningen i Malmö sker för hand. Stickorna böra vara fyrkantiga & så tjocka att tio (10.) af dem i bredd utgöra en